

DESCRIEREA GENERALĂ A STATULUI AGATIS

1. Statul Agatis a devenit un stat independent în anul 1975 sub denumirea de „Republica Federală Agatis”, situată pe un teritoriu asupra căruia de-a lungul istoriei și-au exercitat suveranitatea diferite entități ale dreptului internațional public. Astfel, în perioada medievală, populația situată pe teritoriul actualului stat Agatis, era organizată în cadrul cunoscutei Împărății a Agathirsului, aceasta fiind perioada de înflorire a statului. Cu toate acestea, în secolele XV-XVII, Împărăția este supusă unui val masiv de migrații ale unor popoare nomade venite dinspre estul continentului. În cele din urmă, slăbită economic și militar, Împărăția Agathirsului devine un stat cu o poziție politică precară, nesustenabil etatic, într-o regiune supusă unor variate amenințări. În acest context, fără a fi foarte clar firul istoric al evenimentelor, este cunoscut cert doar că în anul 1669 Regatul Anarcsis, un stat situat în estul Împărăției, o încorporează și îi acordă statut de provincie. Timp de aproape trei secole provincia vechiului Agathirs s-a aflat sub suveranitatea Regatului Anarcsis, statutul său modificându-se substanțial la începutul secolului XX, în 1923 devenind provincie autonomă, ca urmare a presiunilor interne exercitate de o parte a populației conduse de un grup de rezistență și în contextul noilor deschideri ale vieții internaționale, rezultate după primul război mondial. Fiind dependentă de sistemul etatic existent, datorită unei economii precare, provincia autonomă a vechiului Agathirs și-a consolidat abia după cel de-al doilea război mondial propriile structuri de guvernare capabile să întrețină un stat independent. Ca urmare, în anul 1971, sub auspiciile Națiunilor Unite, se încheie Acordul de Independență deplină a statului Agatis, iar în 1975 pe scena internațională apare noul subiect de drept internațional cu drepturi depline, cunoscut drept „Republica Federală Agatis”. De atunci și până în prezent acest stat își exercită suveranitatea în mod egal cu celelalte state în cadrul comunității internaționale, iar în plan intern această suveranitate este deplină.

2. Statul Agatis prezintă diferite trăsături generale, dacă avem în vedere **forma de stat** și **forma de guvernământ**. Astfel cum se cunoaște, **din punct de vedere constituțional, un stat este unitar** atunci când asupra tuturor indivizilor care populează teritoriul își exercită autoritatea un singur sistem de organe înzestrate cu suveranitate internă și externă. **Din punctul de vedere al dreptului internațional public**, statul unitar se caracterizează prin faptul că, în raporturile cu alte state, acționează ca subiect unic de drept internațional. Observând aceste tipare prin raportare la statul Agatis, se remarcă aceleași caracteristici și premise, în condițiile în care acest stat este situat pe un teritoriu care cu multe secole în urmă fusese constituit și avea o comunitate socială proprie, dar mai ales ținând cont că în statul Agatis **puterea se exercită** de către două autorități centrale, anume de Adunarea Națională și de către Președintele Federal, în timp ce **organizarea administrativ - teritorială** este potrivit Constituției din 1976, pe regiuni, iar nu prin organizarea în cadrul unor state; la rândul lor, aceste regiuni sunt conduse de către guvernatori, numiți de o autoritate centrală (Adunarea Națională) la propunerea unei alte autorități centrale (Președintele). De asemenea, astfel cum este construit **sistemul legislativ** în Agatis, legile sunt de aplicabilitate generală, la nivelul întregului teritoriu al statului, fără a se face distincție între regiuni, în timp ce **sistemul judiciar**, cunoaște un singur set de organe, în fruntea cărora se găsește Curtea Federală de Justiție. Această organizare și manieră de exercitare a puterii, semnifică **controlul unei singure autorități centrale suverane**, care are dreptul de a decide în ultimă instanță.

Statul Agatis se comportă ca un subiect unic de drept internațional, atunci când **încheie tratate** sau **participă în cadrul unor organizații internaționale**, sens în care în 1985 devine membru al Națiunilor Unite, iar doi ani mai târziu devine membru al Consiliului Europei. În aceeași an în care devine membru al respectatelor organisme internaționale, Agatis ratifică Pactele ONU din 1966, respectiv Convenția europeană pentru apărarea drepturilor și a libertăților fundamentale. Ca urmare, simpla prezență a termenului „federal” în alcătuirea denumirii unor instituții fundamentale ale statului și chiar a statului Agatis (Republica Federală Agatis; Președintele Federal) nu schimbă **caracterul unitar al acestuia ca formă de stat**.

3. **Forma de guvernământ** a statului Agatis este aceea de **republică**, ținând cont mai ales că șeful statului (președintele) este desemnat prin alegeri realizate prin vot secret și universal, iar mandatul acestuia este de 6 ani. În Agatis este un regim democratic la baza căruia se află Constituția din 1975 adoptată prin referendum, puterea în stat constituindu-se prin vot secret și universal în conformitate cu prevederile constituționale. Statul de drept care caracterizează esența acestei democrații este obligat la respectarea unor tratate internaționale stabilite în materia drepturilor omului, pe care le-a ratificat. Aceste tratate reprezintă adevărate garanții ale unei societăți democratice, care se edifică de mai mulți ani în statul Agatis.

4. **Sistemul de drept** din statul Agatis se întemeiază în principal pe Constituția acestuia, care se bucură de o anumită stabilitate din moment ce aceasta a fost adoptată în 1975 și este valabilă și astăzi. Această stabilitate și orientare către democrație este în mod vădit generată de principiile de bază pe care le cuprinde, printre care **principiul statului de drept**, **principiul separației puterilor în stat** și **principiul respectării drepturilor omului**. În plus, toate aceste principii sunt puternic garantate prin aceea că statul Agatis este parte la acest instrument viu numit Convenția europeană a drepturilor omului.

Deși toate aceste principii sunt statuate de Constituție, ele nu trebuie să rămână simple deziderate ci trebuie să-și găsească reflectarea atât în **modul de constituire și organizare a puterii în stat**, precum și în ceea ce privește **modul de aplicare a legilor în stat**, precum și în **garanțiile respectării drepturilor fundamentale**, precum sunt cele protejate de Convenție.

I.

A. Astfel cum arătam la punctul 3, la nivel central, șeful de stat este desemnat prin vot, iar puterea o împarte laolaltă cu Adunarea Națională. Atribuțiile conferite Președintelui sunt foarte largi, dacă avem în vedere că acesta poate dizolva în situații excepționale chiar Adunarea Națională, precum și că are drept de veto absolut în cadrul Colegiului de Miniștri, aspect care evidențiază că în fruntea **puterii executive** se găsește acest șef de stat, nefiind în situația unui executiv bicefal. În teritoriul statului Agatis, interesele șefului de stat sunt asigurate prin aceea că acesta este cel care propune în vederea numirii de către Adunarea Națională pe guvernatorul fiecăreia dintre cele 24 de regiuni care constituie statul din punct de vedere administrativ. Deși **procedura de numire** pare să fie suficientă pentru a asigura **reprezentativitatea generală** a guvernatorului la nivelul unei regiuni, totuși o asemenea procedură este de natură a permite un control foarte direct de la nivel central al treburilor colectivităților regionale, chiar cu riscul ca **reprezentativitatea regională** a aceluia guvernator să nu existe sau să fie prea scăzută în raport cu interesele locale regionale.

B. Statul întemeindu-se pe principiul separației puterilor în stat, în mod necesar **atribuția legislativă** trebuie să revină unui corp legiuitor precum Adunarea Națională care, așa cum s-a văzut are și unele atribuții executive, precum numirea guvernatorilor. Această Adunare beneficiază totodată de stabilitate și, implicit independență în raport cu ramura executivă din

moment ce Președintele doar în situații excepționale ar putea să o dizolve. În consecință, această stabilitate constituie o bună premisă de asigurare a principiului separației puterilor în stat.

C. **Sistemul judiciar** este alcătuit din instanțe de judecată, respectiv Curți de Primă Instanță, Tribunale Regionale, iar în fruntea acestora se găsește **Curtea Federală de Justiție**. Cu toate că, atât în materie civilă cât și în materie penală se cunosc două grade de jurisdicție în calea de atac, respectiv apel și recurs, totuși, există și proceduri speciale, precum procedura de autorizare a unei organizații civice, când singura cale de atac este recursul la Curtea Federală de Justiție.

II.

În cadrul acestor puteri ale statului își găsesc locul diferite autorități ale statului Agatis, a căror activitate le caracterizează în principal și specificul și apartenența la una dintre aceste puteri. Un asemenea rol, îl îndeplinesc **organele de poliție** care cel puțin sprijină dacă nu cumva se și subordonează Ofițerului Public în realizarea activităților de urmărire penală. La rândul lor, **serviciile de securitate** ale statului sunt obligate să ofere informații acestui Ofițer Public, ori de câte ori legea îi conferă acestuia acest drept, cum este în cazul autorizării constituirii unei organizații civice sau ori de câte ori Ofițerul Public desfășoară investigații cu privire la infracțiuni contra statului, fraudă economică sau subminarea economiei naționale. Astfel cum se poate observa, competența în materie de acuzație penală în statul Agatis revine Ofițerului Public, care are o marjă largă de apreciere atât asupra cererilor în materie civilă cât și asupra cererilor în materie penală.

Toate aceste chestiuni, nu fac decât să evidențieze că în statul Agatis există **din punctul de vedere al organizării instituționale, la nivel general**, premise bune de asigurare a principiului separației puterilor în stat, chiar dacă modul de constituire a puterii executive la nivel central și regional este de natură a crea premisele unei centralizări care nu ar fi caracteristică societăților democratice în care autonomia locală este asigurată în primul rând prin aceea că respectivele colectivități pot singure și în mod direct să-și aleagă propriile organe reprezentative care să le cunoască și gospodărească interesele locale. Având în vedere această stare de fapt caracteristică organizării instituționale, urmează ca garanțiile instituite de lege pentru asigurarea respectării drepturilor fundamentale să fie în mod necesar mai numeroase și mai calitative decât în genere, căci numai astfel s-ar putea păstra un echilibru just și echitabil de natură să ferească individul ori de câte ori puterea de stat s-ar manifesta abuziv în raporturile cu el, precum și să-i ofere posibilitatea reparării prejudiciului cauzat atunci când un asemenea abuz s-a petrecut ori când ne găsim în prezența unei grave erori.

Admițând că în statul Agatis principala garanție a respectării drepturilor fundamentale este însăși statuarea acestora la nivel constituțional, există anumite împrejurări și chestiuni de drept care pun la îndoială sistemul general de garanții ale acestor drepturi. Astfel, fără a fi legat de cazul Zelxa și Asociația, între anii 1995 - 2000 au existat mai multe **rapoarte întocmite de organizații non-guvernamentale** prin care sunt criticate aspru anumite legi din domeniul siguranței naționale, tot astfel cum **legislația agatiseeană nu cuprinde prevederi exprese prin care dreptul la despăgubiri** a celor victimizați prin erori judiciare ale statului să fie apărut. O altă consecință a acestei lipse constă în aceea că **judecătorului i se oferă o poziție foarte rigidă** în cadrul sistemului de drept, atâta vreme cât ideea responsabilității juridice reprezintă una dintre ideile fundamentale ale oricărui sistem de drept.

În orice caz, printr-o apreciere sumară a elementelor publice caracteristice materiei de garanții ale drepturilor fundamentale în statul Agatis, se poate observa o anumită obscuritate, chestiunile fiind mai târziu dezvoltate și interpretate în prezentarea situației de fapt la paragrafele următoare, precum și în apărarea propriu-zisă.

5. În ceea ce privește **dezvoltarea social-economică** a statului Agatis, există indicii că la momentul prezent acest stat se bucură de o economie sănătoasă și prosperă, această situație jucând un rol important în acceptarea sa în cadrul ONU și a Consiliului Europei. Economia statului are ca **fundamente principale turismul** facilitat de puternica infrastructură, **activitatea agricolă** favorizată de Marea Câmpie situată în sudul Agatisului și de **bogățiile subsolului** exploatare în principal prin mineritul din Munții de Metamorf, situați în nordul statului. Este important, credem, de menționat că **domeniul mineritului era privatizat**, exploatarea de marmură care aduceau principalul profit al acestei activități fiind deținute de mai multe consorții, respectiv, în procente fiind vorba de 60% deținute de consorții străine, 16% de către întreprinderi de stat și 24% de către un important om de afaceri, membru al Asociației Spirituală a Vechiului Agathirs.

Sub aspect evolutiv, se poate constata că dezvoltarea economică a statului a avut loc îndeosebi după dobândirea statului de independență de către Agatis, ceea ce presupune că anterior acestui eveniment zona era greșit administrată, și că populația aflătoare pe aceste teritorii era nemulțumită de administrația pe care o avea. De asemenea, se poate spune că un rol important în dezvoltarea economică a statului l-au avut proiectele de dezvoltare elaborate de către Departamentul pentru Regiuni al statului, în care a fost angajat și domnul Zelxa după terminarea facultății, în perioada de dobândire a independenței de către Agatis.

Din punct de vedere **social, demografic și geografic**, se poate constata că statul Agatis nu este un stat mic din moment ce capitala acestuia Yoland are o populație de 7 milioane de locuitori, iar în zona de sud, unde se întinde Marea Câmpie populația este densă și se ocupă îndeosebi cu agricultura.

În Agatis sunt constituite, așa cum s-a văzut, o serie de întreprinderi comerciale, atât de stat cât și private, precum și diferite entități al căror scop principal este altul decât cel comercial, unul preponderent social, cum este cazul Asociației. De asemenea, Asociațiile, în anumite condiții prevăzute de legea agatiseeană pot dobândi statutul de organizație civică, dar cercul acestora este unul restrâns și considerat „select”, deoarece la nivelul Agatisului sunt un număr de 5 asemenea organizații civice de utilitate publică constituite. Beneficiind de o reprezentativitate mare, care reiese din chiar îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege, asemenea Organizații, implicit pot avea un impact puternic la nivelul colectivităților și în consecință, atâta vreme cât scopul lor legal este respectat, statul acordă o serie de facilități financiare unor asemenea organizații.

Din punct de vedere social trebuie să se observe, totodată, că în școlile din Agatis se predă istoria teritoriilor agatiseene după manuale care, în ceea ce privește cauza transformării Împărăției în provincie, utilizează o singură teză, anume aceea că ea constă în trădarea cavalerilor vechiului Agathirs care dețineau controlul asupra mijloacelor de apărare, cu toate că nu există dovezi irefutabile privind petrecerea faptelor din acea perioadă. Ca urmare, cu siguranță cultura propagată în această privință de către stat este una de esență ideologică, iar nu de esență științifică, motiv pentru care este îndoielnic modul în care receptarea respectivei teorii ar putea fi lipsită de urmări, cel puțin la nivelul libertății de opinie și conștiință al celor care au îndoieli legate de exactitatea tezei prezentate în respectivele manuale, dar și, coroborat

cu această libertate, se pune în discuție educația propriilor copii a celor ce își asumă alte teze sau diferite incertitudini.

DESCRIEREA PRINCIPALELOR ENTITĂȚI IMPLICATE ÎN CAZ

6. Actorii principali care sunt implicați în cauza *Zelxa și Asociația Spirituală a Cavalerilor Vechiului Agathirs împotriva Agatifului* sunt domnul Zelxa, câțiva membri ai Asociației și Asociația însăși asociația, precum și, pe de altă parte, Ofițerul Public Regional, judecători, serviciul de securitate iar nu în cele din urmă o televiziune comercială. Ca urmare, apreciem necesară precizarea rolului, locului și activităților pe care le desfășoară aceste entități în Agatis, în special prin raportare la cauza de față.

A. Domnul **Mano Zelxa** are în perioada desfășurării evenimentelor din cauză, vârsta de 58 ani, până la care acesta a fost implicat în numeroase activități și proiecte, fiind cu siguranță o figură publică datorită activității sale. Nivelul de pregătire superioară și de pregătire profesională este garantat prin aceea că acesta a absolvit cursurile facultății de sociologie din cadrul Universității de Stat din capitala țării, încă în anii 1971-1975, perioada de câștigare a independenței oferindu-i-se și în acest fel ocazia de a cunoaște de aproape sau poate chiar în mod direct factorii care au generat schimbarea și dobândirea unui statut de independență pentru actualul stat Agatis. Evoluția socio-profesională ulterioară absolvirii facultății demonstrează capacitățile domnului Zelxa, de profesionist, organizator, de vizionar, de om de cultură și spiritualitate. Astfel, acesta a activat în structuri de autoritate publică, cum este Departamentul pentru Regiuni și a fost implicat în proiecte macroeconomice al căror scop și obiectiv era de a conduce țara înspre propășire și bunăstare. Faptul că în caz nu se menționează dacă acesta ocupa vreun post politic, dar că profesia sa este aceea de sociolog, denotă că deși implicat în activități de dezvoltare economică, cel mai probabil rolul său era unul profund tehnic, menit să identifice posibile necesități economice raportat la caracteristicile diferitelor colectivități locale ce se găseau pe teritoriul Statului Agatis. Nu se poate concluziona cert dacă domnul Zelxa mai lucrează la Departamentul pentru Regiuni însă în mod cert se cunoaște că acesta are diferite activități sociale cărora le alocă un timp prețios și pe care le consideră de importanță. Astfel, spiritul său de inițiativă și vizionar este pus în lumină prin aceea că în anul 1985, când avea vârsta de 35 de ani, înființează alături de alți 20 de tineri cu viziuni progresiste Asociația Spirituală a Cavalerilor Vechiului Agathirs, organizație cu scop nelucrativ, implicată îndeosebi în proiecte culturale. În cadrul acestei Asociații, domnul Zelxa își desfășoară o activitate îndelungată până în prezent. Cu siguranță proiectele acestei Asociații reflectă în mare măsură și diferitele convingeri personale ale domnului Zelxa.

B. **Asociația Spirituală a Cavalerilor Vechiului Agathirs** a fost înființată în anul 1985 de către domnul Zelxa împreună cu un număr de 20 de persoane. Fundamentul Asociației constă în asocierea garantată de articolele 73 și 79 din Constituția agatiseeană, potrivit cărora „Dreptul cetățenilor la liberă asociere este garantat în condițiile legii.” Ca urmare, fiind produsul exercițiului unor libertăți civile, Asociația este persoană juridică de drept privat, al cărei scop este nelucrativ.

Denumirea Asociației evocă în cuprinsul acesteia „cavaleri” ai „Agathirsului”, ceea ce înseamnă că fondatorii asociației au dorit ca ea să aibă cel puțin semantica, dar și unul dintre scopuri - așa

cum vom arăta mai târziu - existenței unor apărători ai vechii Împărății Agathirs desființată la sfârșitul secolului XVII. Ca urmare, este firesc ca și fondatorii acestei Asociații să aparțină prin simpatie acelei părți a populației care aprecia continuitatea socială încă din perioada Împărăției. Dealtfel, în anul 2000, în îngrijirea Asociației a apărut un studiu care susținea teza potrivit căreia cavalerii care apăraseră Agathirsul înainte de desființarea acestuia, ar fi fost copleșiți numeric de popoarele nomade, și acesta ar fi motivul pentru care Împărăția fusese desființată, chiar dacă această teză venea în contradicție cu alte teorii potrivit cărora desființarea a Împărăției se datora unei trădări a acestor cavaleri. Aceste din urmă teorii erau vehiculate și în manualele de istorie utilizate în școlile din Agathirs.

În **structura organizatorică a Asociației** se găsesc atât membri fondatori, dar și simpli membri ai acesteia, numărul acestora din urmă fiind de aproximativ 300 o lungă perioadă de timp de la înființare, pentru ca în anul 2006 să cuprindă peste 800 de membri. Ocupația și profilul acestor membri varia, însă ceea ce se poate constata este că fie erau persoane inserate în cadrul puterii de stat fie erau persoane cu putere economică fie indivizi din mediul cultural și științific al Agathirsului („intelectuali, artiști, profesori universitari, istorici, proprietarii unor exploatări miniere, studenți, ziariști și unele persoane care activau în administrația publică”). Printre membri-fondatori ai Asociației se numără și un renumit istoric, al cărui volum intitulat „Studii istorice despre Agathirs” evoca teza istorică amintită la paragraful anterior. Un alt membru important al Asociației era omul de afaceri al cărui consorțiu deținea 24% din exploatările de marmură din Munții Metamorf. Printre organele de conducere ale Asociației se numără Colegiul Director.

Obiectul de activitate al Asociației este vast, însă scopul este bine conturat de aceste activități și constă în „promovarea valorilor culturale ale societății agathirsene și promovarea, în rândul tinerilor, a cunoștințelor despre istoria și cultura veche a Agathirsului”. Pentru atingerea acestui scop, sub auspiciile Asociației se desfășoară numeroase activități, precum organizarea de acțiuni culturale, spectacole, simpozioane, sprijinirea tinerilor care studiază în străinătate, publicarea și editarea de periodice, de cărți.

Cu privire la cererea și acțiunea civilă privind constituirea organizației civice de utilitate publică

7. La 2 februarie 2006, domnul Zelxa a demarat procedurile pentru înregistrarea Asociației drept organizație civică de utilitate publică. **Interesul** Asociației de a se constitui în Organizație, constă în avantajele sectoriale și financiare de care beneficiază acestea, iar nu în ultimul rând în prestigiul care le însoțește, cercul acestora fiind considerat unul „select”. (a se vedea răspunsul la întrebarea 1 Clarificări). Apare evident că interesul constituirii într-o Organizație este configurat în primul rând de aceste avantaje, care, astfel evidențiază și deosebiriile dintre cele două forme de asociere: scutiri de taxe; dreptul de a organiza diferite cursuri de instruire și de formare profesională continuă, posibilitatea obținerii de finanțări guvernamentale în cadrul unor proiecte pe care le promovează. Sintetizând, efectul constituirii într-o Organizație este dublu: permite obținerea unor avantaje financiare, pe de o parte, și permite desfășurarea unor activități specifice de natură socio-culturală, pe de altă parte. Observând **natura acestor efecte** se pot desprinde anumite consecințe ale reglementării din Agathirs, deoarece cele două categorii de efecte sunt diferite. O primă consecință este aceea că nu vor beneficia de un tratament

preferențial în Agatis, constând în acordarea de scutiri de taxe și finanțări guvernamentale, decât acele asocieri care se consideră că au un impact major prin activitatea pe care o desfășoară la nivel național. O a doua consecință, raportat la efectele de natură socio-culturală, constă în aceea că accesul la prestarea anumitor activități socio-culturale este îngădit de către stat ca regulă, fiind îndreptățite cu titlu excepțional doar acele asocieri care vor dobândi statutul de Organizație printr-un act al statului. Evaluând cele două categorii de consecințe, în timp ce în primul caz pare justificată obiectiv intervenția stimulatorie a statului, pornindu-se de la premisa că o dată constituită o Organizație, obiectivele acesteia vor fi mai bine atinse prin avantajele pe care i le oferă legislația, în cel de-al doilea caz situația apare nejustificată obiectiv, deoarece condiționează prestarea unor activități de dobândirea unui anumit statut juridic, în condiții destul de dificil de îndeplinit. Ori, în timp ce primul efect este rezultatul unei acțiuni cu caracter de liberalitate din partea statului, a cărei existență nu este una imperios necesară, în timp ce inexistența sa nu aduce atingere unor drepturi sau interese legitime, în cel de-al doilea caz, efectul este rezultatul îngădirii a unui drept, cu consecința creării unei categorii de „privilegiați” sau „selectți” și prejudicierea altora „de rând” sau „discriminați”.

Așa fiind starea de fapt în Agatis, este evident *interesul legitim* al Asociației de a desfășura și alte activități decât cele circumscrise obiectului determinat de lege pentru Asociații, precum ar fi desfășurarea unor activități de instruire și formare profesională continuă. Acestui interes i se alătură în plus, dreptul pe care Asociația îl are de a se constitui într-o Organizație, deoarece îndeplinește *condițiile* prevăzute de legea din Agatis, la momentul 2 februarie 2006: 1. este asociație cu scop nelucrativ; 2) are o durată de peste 10 ani de existență; 3) urmărește unul din obiectivele prevăzute de lege; 4) dispune de un sediu; 5) activitatea anterioară este prezentă în cel puțin 12 regiuni și în capitală; 6) activitatea sa viitoare nu ar pune în pericol siguranța națională.

În legătură cu acest drept, se pun mai multe probleme. O primă chestiune privește modalitatea de naștere, potrivit legii, a dreptului de constituire într-o Organizație, odată ce condițiile prevăzute de lege sunt îndeplinite. Altfel spus, este vorba și în acest caz de un drept sau de un interes legitim. Problema este generată de termenii în care legea consacră aceste categorii juridice, utilizând expresii de genul „**pot fi autorizate** drept organizații civice ...”, ceea ce ar putea să însemne că este la dispoziția autorităților dacă autorizează sau nu, precum și că dreptul respectiv s-ar naște doar ca urmare a actului de autorizare emis de către autoritatea competentă a statului. Credem că o asemenea interpretare este greșită, deoarece termenul „pot” firesc este să fie interpretat în sensul că „trebuie să fie autorizate”, ori de câte ori celelalte condiții sunt îndeplinite. În sensul acestei ultime interpretări, care presupune că autorizarea va avea doar efect declarativ în ce privește dreptul pus în discuție, este și afirmația potrivit căreia raportul Ofițerului Public este necesar pentru „recunoașterea” unei asemenea Organizații. (paragraful 13 din Cauză). Dealtfel, este firesc deoarece *nu apare un nou subiect de drept* ci are loc doar o schimbare în conținutul personalității juridice a vechiului subiect de drept (Asociația), datorită puterilor mai mari recunoscute Organizației de lege, în condiții date.

O concluzie generală se impune în lumina celor mai sus prezentate: dreptul Asociației de a se constitui într-o Organizație are o *natură civilă* deoarece este un drept care aparține patrimoniului acestei Asociații, care la rândul ei este *persoană juridică de drept privat*, iar scopul exercitării sale este unul legitim, urmărind să exprime valori sociale consacrate precum libera inițiativă în exercitarea de activități liberale, dreptul la libera exprimare și anumite drepturi profesionale.

8. După aproape două luni de la înaintarea documentației în scopul înregistrării Asociației drept Organizație, în concret, la 1 aprilie 2006, Tribunalul Regional al Capitalei a respins cererea acesteia.

Întrucât respingerea recunoașterii unui drept echivalează cu o restrângere a acestuia, fiind un drept de natură civilă, este important de știut dacă această restrângere nu reprezintă în fapt o încălcare a dreptului respectiv, fie deoarece nu este prevăzută de lege, fie deoarece nu este proporțională cu cauza care a determinat-o, fie deoarece nu este necesară într-o societate democratică. Pentru a stabili acest lucru, trebuie cunoscut și dacă dreptul Asociației de a se constitui într-o Organizație este un drept fundamental, garantat de Convenția europeană a Drepturilor Omului. Toate aceste condiții trebuie urmărite pornind de la stabilirea circumstanțelor exacte ale cauzei, ceea ce presupune și prezentarea diferitelor căi de atac împotriva deciziei Tribunalului Regional de respingere.

A. Cu privire la *natura procedurii de înregistrare a Asociației și caracteristicile acesteia*, trebuie evidențiat faptul că această procedură constă în mai multe etape: înaintarea cererii către Tribunalul Regional al Capitalei; întreprinderea unor activități de către instanța de judecată în scopul verificării condițiilor prevăzute de lege, inclusiv prin intervenția Ofițerului Public; pronunțarea unei decizii în termen de 2 luni de la depunerea cererii, fie în sensul autorizării fie în sensul respingerii cererii solicitantului; exercitarea unei singure căi de recurs (apel) la Curtea Federală de Justiție, care se pronunță prin decizie definitivă și irevocabilă. De asemenea, trebuie să se observe că procedura ce se desfășoară în fața Tribunalului Regional nu este una contencioasă, ceea ce presupune că solicitantului nu i se dă posibilitatea susținerii în contradictoriu a poziției sale, pe motiv că cererea sa nu este considerată *în drept* una litigioasă. O asemenea situație, poate fi considerată de principiu eficientă și satisfăcătoare pentru apărarea intereselor și drepturilor persoanelor, ori de câte ori instanța de judecată se pronunță exclusiv în limitele cererii și documentelor depuse la dosarul cauzei de către solicitant, însă situația pare să fie una diferită atunci când instanța ar administra ea însăși probe în absența și fără știrea solicitantei. Ori, în Agatis, conform unei legi speciale, anume Legea nr. 291 din 1989 privind organizațiile civice de utilitate publică, Ofițerului Public i se recunoaște calitatea de „*intervenient*” în cadrul așa-numitei proceduri „necontencioase”, iar acesta se va pronunța *asupra legalității activității viitoare a Organizației*. Întrucât raportul Ofițerului prin care acesta își consemnează poziția în fața Tribunalului pe de o parte ar putea fi unul negativ, de natură a afecta cererea solicitantului de înregistrare, iar pe de altă parte dacă avem în vedere că cele consemnate în cadrul raportului nu sunt aduse la cunoștința părților, este evident că activitatea desfășurată în fața Tribunalului în prima fază de înregistrare a Asociației, nu poate fi considerată *în esență* o activitate judecătorească însoțită de garanțiile clasice ale unei jurisdicții, în pofida faptului că un judecător se pronunță asupra acestei cereri. Calitatea de „magistrat” a celui care va decide asupra cererii nu este suficientă pentru a garanta *eficiența* drepturilor recunoscute persoanelor, ci doar conduce la o diminuare a dezechilibrului creat între poziția persoanelor în exercitarea drepturilor și poziția autorităților, printr-o procedură neadecvată. *Dezechilibrul procedural* este accentuat și mai mult prin aceea că legea din Agatis permite Ofițerului Public să-și întemeieze concluziile în temeiul unor informații furnizate de către Serviciile Secrete, în pofida faptului că asemenea informații nu reies dintr-un act juridic care să beneficieze de autoritate de lucru judecat, precum ar fi existența unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile. Neexistând o procedură contradictorie în această fază este evident că rolul judecătorului este substanțial redus deoarece rămâne să-și asume o teză contradictorie a unei

autorități (Ofițerul Public), asumată printr-un act ce se bucură de prezumția de legalitate, fără a mai putea cerceta temeinicia celor invocate. O asemenea stare de lucruri în condițiile în care instanța de judecată este cea care se pronunță prin decizie asupra constituirii noului subiect de drept, evidențiază, la modul general, că deși statuată *separația puterilor în statul Agatis* la nivel constituțional, totuși, legea internă nu a organizat cele trei puteri în așa manieră încât ele să fie cu adevărat separate, chestiune care conduce la îndoieli serioase cu privire la independența dintre cele trei puteri.

În ce ne privește, apreciem că tot în cadrul stabilirii naturii procedurii și caracteristicilor acesteia, trebuie pusă în discuție *legalitatea și natura informațiilor* pe care Ofițerul Public le utilizează în raportul său depus la Tribunalul Regional. Aceasta deoarece, în măsura în care respectivele date sunt rezultatul restrângerii altor drepturi, cum ar fi dreptul la viață privată, iar acele restrângeri la rândul lor sunt nelegale sau contrare principiilor Convenției europene, rezultatul va fi că procedura din fața Tribunalului Regional se transformă într-o adevărată „curățire administrativă”, iar previzibilitatea ce trebuie să garanteze existența și exercitarea oricăror drepturi, inclusiv a celui de a se constitui într-o Asociație, devin deziderate aleatorii. În acest sens, trebuie să se observe că solicitarea de informații pe care Ofițerul Public o are la dispoziție potrivit legii, privește *raporturile sale cu alte autorități dar și cu Asociația (para 14)*, însă în concret, această solicitare de informații nu poate fi echivalată cu o procedură contradictorie, deoarece entității interesată, adică Asociației, îi revine doar posibilitatea de a răspunde unor cereri formulate de Ofițerul Public în cursul investigațiilor, fără însă a putea dezbate chestiunile de interes sau a lua la cunoștință de materialele aflate la dosarul cauzei. Consecința unei asemenea competențe oferite Ofițerului Public denotă puterile sale lărgite, precum și imposibilitatea legală a entității interesate de a interveni în această fază, dar și de a cunoaște procedurile aplicabile exercițiului unor asemenea competențe, atâta vreme cât legea nu specifică autoritățile pe care le consultă Ofițerul Public.

Văzute astfel lucrurile, concluzia care se impune cu privire la procedura, în sens larg, aplicabilă înregistrării Asociației drept Organizație în statul Agatis, este că aceasta nu întrunește exigențele necesare apărării și garantării dreptului de asociere, în sensul Convenției, deoarece nu permite entității interesate să-și valorifice și apere dreptul într-o procedură care în fapt este contencioasă deși în drept este necontencioasă, prin aceea că îi consacră o poziție procesuală net dezavantajoasă în raport cu aceea a autorităților statului, în timp ce criteriile prevăzute la articolul art. 14 din Legea 291, potrivit căruia „Nici o organizație civică nu poate fi autorizată dacă sunt indicii că ar desfășura activități care pun în pericol siguranța națională” sunt lipsite de previzibilitate.

Cu toate acestea, în final, diferitele vicii ale procedurii ar putea fi acoperite în măsura în care legea agatiseeană ar consacra remedii eficiente față de un asemenea rezultat, aspecte care rămân a fi analizate în cele ce urmează.

9. La data de 2 aprilie 2006, a doua zi după pronunțarea deciziei nr. 1049/2006 de către Tribunalul Regional al Capitalei, prin care respingea cererea Asociației de constituire a Organizației, s-a declarat apel (a se vedea R 11 din Clarif.), acesta urmând a fi judecat potrivit unei proceduri speciale de către Curtea Federală de Justiție (para 12). Astfel, cum arătam la paragrafele anterioare, prin exercitarea acestei căi de atac, o procedură necontencioasă *in rem* se transformă într-o procedură contencioasă, în pofida faptului că dreptul pus în discuție era tratat *a priori*, în temeiul legii, într-o manieră contencioasă. Întrucât Asociația consideră că activitatea sa nu poate fi catalogată drept ilegală într-o ipostază viitoare, dar prevăzută de lege,

în mod legitim și întemeiat a parcurs mai departe căile prevăzute de lege pentru apărarea dreptului său. În concret, aceasta însemna potrivit dreptului din Agatis, parcurgerea unui singur grad de jurisdicție, respectiv contestația la Curtea Federală de Justiție (R 33 din Clarif.). Decizia pronunțată de CFJ era definitivă și irevocabilă.

A. Fiind în discuție **apărarea dreptului în ultimă instanță** este evident că analiza acestei faze legate de constituirea Organizației, prezintă un interes deosebit în ceea ce privește desfășurarea în mod echitabil a procesului, în conformitate cu prevederile articolului 6 din Convenție și, totodată, prezintă un interes deosebit și sub aspectul exigențelor articolului 13 din Convenție, care statuează dreptul persoanelor la un recurs efectiv. În situația în care exigențele impuse de respectarea acestor articole nu ar fi îndeplinite atunci se poate concluziona că însuși dreptul de asociere a fost încălcat de către statul Agatis.

Pentru o judicioasă analiză a apelului formulat, prin prisma exigențelor articolului 6 și 13 din Convenție, trebuie să se observe atât *formele* prin care se realizează justiția, în sens procedural, precum și modalitatea de cercetare și evaluare *a fondului*, altfel spus cum anume se realizează justiția în sens substanțial.

În timp ce cercetarea formelor presupune, în principiu, o apreciere a *condițiilor de admisibilitate a unei acțiuni și a respectării termenelor adecvate*, cercetarea fondului presupune o judecată de valoare cu privire la temeinicia și legalitatea soluției însușite de către instanță raportat la faptele din cauză și la normele juridice în vigoare.

Din punct de vedere procedural, se poate observa că după 1 an, 4 luni și 27 de zile Curtea Federală de Justiție (în concret, Curtea Federală s-a pronunțat la data de 29 august 2007 - para. 16) s-a pronunțat asupra apelului, menținând decizia Tribunalului în sensul respingerii cererii Asociației. O asemenea *durată a procedurii* în apel trebuie evaluată prin prisma *complexității cauzei și a modului de organizare a justiției* în Agatis. Dacă în ceea ce privește organizarea justiției, se poate cu ușurință constata că prin prevederi derogatorii de la dreptul comun, competența de a judeca cererile de autorizare revine autorității supreme judecătorești din Agatis, care se pronunță prin hotărâre definitivă și irevocabilă, aprecierea complexității cauzei presupune o evaluare a desfășurării procesului și a naturii cererii. În orice caz, pentru început se poate constata că întrucât în Agatis este stabilită o competență specială în materia autorizării Organizațiilor, și ținând cont de realitatea că numărul unor astfel de cereri este foarte restrâns (până în prezent existând doar 5 astfel de organizații) este evident că activitatea instanței speciale nu este sufocată de asemenea cereri și în consecință există condiții favorabile unei judecăți cu celeritate.

Un aspect distinct, chiar dacă evidențiat preliminar în cadrul pct. 8 al acestui memoriu, îl reprezintă statuarea de către legea agatiseeană a faptului că *hotărârea pronunțată de către Curtea Federală de Justiție* în apelul exercitat împotriva unei decizii de respingere a înregistrării drept Organizație a unei Asociații, *are caracter definitiv și irevocabil*. În concret, interesează să se stabilească dacă o asemenea stare de drept este compatibilă cu exigențele liberului acces la justiție ori, altfel spus, a unui proces echitabil. Pentru a lămuri această chestiune, trebuie să pornim de la constatarea deja efectuată în sensul că procedura necontencioasă desfășurată în fața Tribunalului Regional, nu putea avea un caracter jurisdicțional, fiind chiar statuat în drept acest aspect, cu toate că din alte puncte de vedere acea procedură reclama o transformare de lege ferenda, prin care să i se asigure un caracter jurisdicțional-contencios. Drept urmare, calea „apelului” semnifică ideea că legea din Agatis a pus la dispoziția părților nemulțumite *accesul la justiție doar în prima instanță*, aceasta fiind Curtea Federală de Justiție. Dacă în fapt legea din

Agatis nu a consacrat posibilitatea utilizării a două grade de jurisdicție atunci când este vorba de apărarea dreptului și a intereselor legitime asociative puse în discuție, aceasta nu presupune în mod necesar că garantarea liberului acces la justiție este doar fictivă, cu atât mai mult cu cât nici Declarația Universală a Drepturilor Omului, Nici Pactul cu privire la drepturile civile și politice, dar nici Convenția europeană nu pretind mai multe grade de jurisdicție. Cu toate acestea, situația unui singur grad de jurisdicție aduce cu sine o umbră de îndoială în ceea ce privește asigurarea principiului egalității în Agatis, din moment ce regula în materie civilă este aceea a trei grade de jurisdicție, iar în materie penală aceea a două grade de jurisdicție (a se vedea R 33 din Clarif.). Totodată, trăsătura de inamovibilitate care caracterizează statutul judecătorilor într-un stat de drept, întemeiat pe independența justiției necesită pentru echilibrarea proporțiilor, instituirea unor căi de atac cu titlu de garanție împotriva eventualelor erori sau abuzuri. Evaluând prevederile internaționale menționate, se poate observa că instituirea mai multor grade de jurisdicție vine să răspundă doar necesității de a evita apariția unor erori judiciare, însă singurul standard cerut de acestea este ca persoana să aibă posibilitatea unui recurs jurisdicțional, iar procesul desfășurat să fie echitabil. Despre asemenea circumstanțe ne vom ocupa în cele ce urmează.

În concluzie, chiar dacă în fapt legea din Agatis consacră accesul doar la primă instanță pentru apărarea drepturilor amintite, aceasta nu înseamnă în mod automat că a fost încălcat dreptul la un proces echitabil sau la un recurs efectiv, decât dacă acest aspect coroborat cu alte circumstanțe ale cauzei ar conduce la concluzia că limitarea accesului la două grade de jurisdicție, în raport cu situația altor justițiabili și în raport cu circumstanțele cauzei nu era o măsură necesară într-o societate democratică.

B. Potrivit doctrinei, confirmată de jurisprudență, *consacrarea accesului doar la prima instanță*, poate fi justificată deoarece legea poate exclude folosirea unor căi de atac, fie pentru a reduce cheltuielile ocazionate de proces datorită modicității obiectului în litigiu, fie din motive de celeritate sau ***de protecție a unor interese sociale***, fie pentru că natura cauzei impune o rezolvare promptă și definitivă (decizia CC nr. 1/1994/plen). Întrucât dintre ipotezele enumerate mai sus, singura care ar fi justificată prin excludere, este că legiuitorul a urmărit protecție unor interese sociale, întrebarea care apare în mod firesc este care ar fi aceste interese sociale. Ele nu pot fi identificate într-o manieră directă, deoarece în cauză nu se menționează explicit *in terminis* acest lucru, însă circumstanțele în care procedura se realizează oferă mai multe indicii din a căror coroborare poate să se desprindă o concluzie. Astfel, trebuie observat că *în procedură* legea i-a oferit calitatea de intervenient Ofițerului Public pentru „*a veghea asupra legalității autorizării organizațiilor civice*”(R 4 din Clarif.), cu toate că în mod obișnuit este ca instanța de judecată să fie cea care să vegheze asupra legalității, în timp ce eventualele autorități ale statului, în cadrul unei proceduri judiciare să fie cele care să apere drepturile sau libertățile altor persoane. Ca urmare, Ofițerului Public i se recunoaște în Agatis, în cadrul acestei proceduri o competență foarte ridicată, aproape de natură a estompa funcțiile judecătorești obișnuite. *Descrierea acestui cadru* este necesară pentru a evidenția că atunci când legea a statuat o singură instanță pentru apărarea drepturilor entităților ce doresc să se înregistreze drept Organizații, a urmărit *protecția unor interese sociale deosebite*. Concluzia este foarte importantă, deoarece *în caz ne găsim în absența statuării precise* a intereselor ocrotite, ceea ce are drept consecință crearea unui risc aproape nelimitat de a interveni arbitrarul. Altfel spus, ***prin modalitatea prevăzută de lege pentru înregistrarea***

Organizațiilor s-a permis printr-o formulă indirectă exercitarea unei puteri discreționare de necontrolat din partea statului, pentru a se stabili dacă o asemenea Organizație să se constituie sau nu. Dealtfel, reiese din circumstanțele cauzei că ceea ce se urmărea prin respingerea cererii era de a face imposibilă *in rem* desfășurarea de către Asociație a unor activități de instruire și formare continuă prin intermediul cărora să se transmită teze istorice care nu erau agreate de către cei aflați la guvernare în Agatis. În orice caz, asupra acestei chestiuni se va reveni în paragrafele următoare.

C. Un alt indiciu se poate desprinde din *maniera în care se utilizează în fața instanței civile produsul numitelor investigații* desfășurate de către Ofițerul Public, manieră care așa cum vom arăta este contrară standardelor unui proces echitabil.

Astfel, Tribunalul Regional și-a motivat decizia de respingere pe baza materialului prezentat de Ofițerul Public, în timp ce în procedura contencioasă desfășurată în Fața Curții Federale s-au reiterat argumentele Tribunalului Regional. Ca urmare, fiind în această ultimă fază o procedură contencioasă, concluziile Curții nu puteau să se întemeieze decât pe probe, potrivit adagiului latin „Dabo mihi factum, dabo tibi ius” (Dă-mi faptele și am să-și dau dreptul), întrucât într-un proces singurele mijloace de stabilire a faptelor sunt probele. Pe de altă parte, standardele de justiție, îndeosebi principiul egalității în arme, pretind ca pentru aprecierea calității acestora ele să fie puse în discuția părților. Hotărârea ce se pronunță trebuie să reflecte aceste principii. Aceste principii trebuie aplicate la circumstanțele cauzei noastre.

Analizând încă faza de început a apelului, în mod cert posibilitatea de a-și apăra dreptul a Asociației este îngrădită deoarece aceasta *nu are acces la motivarea Deciziei nr. 1049/2006* a Tribunalului, ci doar la componente cu caracter mult prea general (R 42 din Clarif.). Asemenea motivări sunt exprimate prin formulări de genul: „organizația își propune obiective care contravin art. 14 din Legea Nr. 291 din 1989” (para 16); „sunt indicii că ar desfășura activități care pun în pericol siguranța națională” (para 13); „activitatea viitoare a organizației civice reprezintă un pericol la adresa siguranței naționale” (R 35 Clarif). Analiza acestor motivări nu permite celui interesat să formuleze un recurs eficient deoarece el nu are cunoștință de motivele care au determinat luarea unei astfel de decizii, și cu atât mai mult nu cunoaște defel care sunt probele pe baza cărora s-ar adopta o concluzie de genul celei de mai sus. Faptul că judecătorul are posibilitatea de a cerceta diferitele documente secrete aflate la dosar nu conduce la concluzia că s-a respectat principiul contradictorialității și al egalității în arme, ci doar reechilibrează parțial dezechilibrul creat dintre părți, fără însă a ne găsi în prezența unui real echilibru sau cel puțin precar. În plus, chiar *posibilitatea judecătorului de a cerceta în mod direct informațiile* care stau la baza raportului Ofițerului Public este exclusă, aceasta având acces doar la indiciile precizate în raport. În concret, informațiile ar putea fi accesate abia în anul 2050.(R 21 Clarif.). Sintetizând, singura entitate care cunoștea atât informațiile cât și sursele era Serviciul Federal de Securitate, în timp ce Ofițerul Public cunoștea informațiile, iar instanța de judecată cunoștea doar indiciile oferite de Ofițerul Public. În acest cadru, Ofițerul Public nu poate reprezenta decât un mijloc de afectare a realității mijloacelor de probă. *Un asemenea traseu pe care l-ar parcurge o probă cercetată de un judecător nu poate asigura eficiență justiției, deoarece acea „probă” nu prezintă calitățile necesare pentru a fi catalogată ca atare, printre care aceea că reflectă în mod direct realitatea, iar nu prin interpuși.*

În plus, trebuie să se țină cont de faptul că pentru a se evita o administrare greșită a justiției, dar și pentru a se asigura dreptul la apărare a celor interesați, procesul echitabil presupune printre altele, ca principiu de drept, aplicabilitatea *regulii potrivit căreia probele trebuie*

prevăzute și recoltate cu acest titlu în condițiile prevăzute de lege. Această regulă permite indivizilor să fie feriți de abuzurile puterii publice asupra vieții lor private, și implicit de un control incompatibil cu ideea de libertate. De asemenea, această idee funcționează împreună cu ideea prezumției de nevinovăție, astfel că utilizarea unor informații care privesc viața privată a unor persoane, desfășurată individual sau în cadrul unui grup, nu poate fi acceptată altfel decât atunci când acestea sunt prelevate în cadrul unui demers judiciar. La rândul său, acest cadru pretinde îndeplinirea unor acte procedurale, care în cauza de față lipsesc, acte precum începerea urmăririi penale sau punerea în mișcare a acțiunii penale. *Culegerea sistematică* a unor informații în afara acestui cadru judiciar nu poate fi decât un semn al puterii discreționare, dar ceea ce este mai important, constă în aceea că puterea lor probatorie nu poate nicidecum răsturna prezumția de nevinovăție. Pentru aceste motive, diferitele legi, fie ele chiar în domeniul siguranței naționale cuprind prevederi de genul: „Activitățile precum (fixarea prin fotografiere, ridicarea de obiecte, primirea de sesizări etc) se consemnează în acte de constatare care, întocmite cu respectarea prevederilor Codului de procedura penală, pot constitui mijloace de probă” (legea 14/1992).

D. Un alt aspect al procedurii desfășurate în fața Curții Federale constă în aceea că în esență nu a existat vreo contradictorialitate, iar posibilitățile Asociației de a pune în discuție diferitele probe au fost excluse, chestiune care prin ea însăși înlătură ideea existenței vreunui proces, transformându-l pe justițiabil într-un simplu martor al exercițiului puterii publice, indiferent că aceasta ea decizii care l-ar privi sau nu. Nu reiese din vreun element al cauzei că, în cadrul acestui demers procesual, Asociația ar fi avut posibilitatea de a combate tezele Ofițerului Public și cu atât mai puțin factorii materiali care au stat la baza acestor teze. În final, raționamentul evocat mai sus este adevărat prin aceea că însăși decizia Curții Federale nu face altceva decât să „reitereze motivele Tribunalului”. Ori, aceasta nu echivalează cu un proces din nici un punct de vedere, mărturisind doar faptul că în fața Curții Federale nu s-au desfășurat fazele firești ale unui proces: invocarea eventualelor excepții; administrarea probelor; punerea în discuția părților a probelor; dezbaterile pe fond).

O consecință a acestui gen de procedură constă în aceea că *durata procedurilor în fața Curții Federale a fost excesiv de lungă*, deoarece acesteia nu i-a revenit ca datorie decât să citească actele de la dosarul de anterior se aflase pe rolul Tribunalului.

E. În lumina celor expuse mai sus, o singură chestiune se mai impune a fi lămurită cu privire la procedurile de înregistrare a Asociației, anume care ar fi acele interese sociale protejate de lege. Pentru aceasta este necesară o sinteză a indiciilor mai sus prezentate:

Asociația cuprindea unii membrii care susțineau o teză istorică renegată atât implicit cât și în mod manifest la nivel statului Agatis. Aceasta dorește să devină Organizație, statut care i-ar permite să răspândească prin intermediul învățării și formării continue (R 10 (lit.c și d) Clarif.), inclusiv teza respectivă, alături de teza contrară care era unica teză cunoscută în școli. În cererea sa de a se constitui într-o Organizație, Asociația îndeplinind toate condițiile prevăzute de lege (R 43 Clarif.), precizează că dorește să-și extindă activitățile culturale, inclusiv să sprijine pe acei cercetători care s-ar preocupa de adevărul istoric asupra respectivei teze. În acest context, înainte de a se pune problema începutului vreunui demers judiciar penal, în condițiile prevăzute de lege, Ofițerul Public din capitala statului intervine în cadrul procedurii, arătând judecătorului, fără ca Asociația să cunoască despre ce anume este vorba, că constituirea Organizației ar reprezenta un pericol la adresa siguranței naționale. Judecătorul respinge

cererea Asociației, fără a o motiva din perspectiva Asociației aflate în imposibilitatea de a cunoaște indiciile Ofițerului Public și nici convingerile detaliate ale judecătorului, deoarece motivarea deciziei nu este disponibilă. În calea de atac, procedura este de așa natură încât Asociația este pusă într-o situație care îi anihilează orice posibilitate de apărare.

F. Este important de știut că după data de 2 februarie 2006, data formulării cererii de înregistrare a Organizației, fără a se cunoaște cu exactitate modalitatea de obținere a informațiilor (cu alte cuvinte, care a fost „sursa”), această inițiativă de recunoaștere a fost făcută publică, într-un ziar central, de către un autor care se situa pe o poziție critică în raport de activitatea Asociației. E important de spus că în criticile sale autorul se fixa în special asupra a două aspecte: asupra fondurilor Asociației, pe care le consideră prea mari, dacă ținem cont de faptul că doar în anul 2006, adică în numai trei luni, Asociația a înființat 4 biblioteci și a organizat 12 simpozioane; totodată, autorul ridiculizează caracterul public al activității Asociației, considerând că activitățile sale par mai degrabă „oculte”. Pentru a aprecia astfel, autorul critică faptul că accesul la ședințele Colegiului Director sunt doar „aparent publice”, deoarece în realitate au posibilitatea de a participa la respectivele ședințe, doar membrii Asociației, care de altfel semnează o declarație de confidențialitate (Para 15). Ceea ce semnalizează articolul într-un mod direct, este teza existenței Ordinului Cavaleresc, pe care se pare că ar afirma-o membrii Asociației, care se consideră chiar descendenți ai acestui Ordin.

Ce trebuie credem să se rețină este că articolul citat apare în perioada imediat următoare formulării cererii, că nu se poate cunoaște cu certitudine sursa informațiilor precizate, mai ales în condițiile în care până atunci activitatea Asociației nu era cunoscută în mod comun maselor din Agatis, că dosarul de înregistrare este unul cu un regim special, mai ales că acesta conține și un raport cu informații confidențiale, precum și că afirmațiile din articol reprezintă doar judecăți de valoare întemeiate pe realități obiective pozitive (edificarea de biblioteci, organizarea de simpozioane), cu toate că aceste judecăți au un punct comun: sunt *denigratoare*. De aceea, în acest cadru sunt importante efectele pe care le produce un asemenea articol și o astfel de atitudine. Fără a exista o legătură de cauzalitate exclusivă, printre efecte se numără și acela că receptivitatea publicului larg față de activitățile Asociației scade, chiar dacă interesul unor cercuri rămâne probabil intact (Para 17). Poziția subiectivă a autorului articolului reiese din aceea că datele pe care le oferă și de la care pornește în a trage respectivele concluzii nu conduc în mod necesar la asemenea rezultat, dar însăși rezultatele nu pot fi privite drept fapte negative într-o societate democratică. Astfel, edificarea unor biblioteci sau organizarea unor simpozioane se poate realiza de la caz la caz cu sume relativ mici de bani, în funcție de amplitudinea pe care ar dori-o să o dea organizatorii acesteia. Astfel, un simpozion se poate desfășura cu 15 persoane în auditoriu și 2-3 persoane drept lectori. Tot astfel, în prezent edificarea unor biblioteci poate fi începută în urmă cu mai mulți ani și finalizată la începutul anului 2006; sau chiar ar putea fi vorba de biblioteci situate în spații mici, dar cu o anumită capacitate de stocare, fiind biblioteci virtuale. Acestea în sine nu pot constitui rezultate negative și nu presupun în mod necesar alocarea unor sume de bani enorme. Mai mult, edificarea lor, în lumea europeană se poate realiza cu sprijinul unor fonduri europene etc. Iată de ce, evocarea unei astfel de realități pare să fie interpretată cu rea-credință, datorită unei doze de exagerare destul de largi și datorită naturii informațiilor. Asemănătoare este și situația publicității ședințelor Colegiului Director, deoarece în general în această lume organele executive ale unei persoane juridice nu își desfășoară activitatea cu ușile deschise altor persoane decât membrii respectivelor entități. Alta ar fi situația dacă ne-am referi la acțiunile publice pe

care le întreprind membrii Asociației, chestiune distinctă de cea a ședințelor Colegiului Director și care, neprezentând relevanță, nu este pomenită în cauză. În al treilea rând, eventuala susținere a apartenenței la un Ordin cavaleresc nu poate reprezenta nicidecum o situație ilegală sau nelegitimă în condițiile în care aceia care ar susține astfel au motive pertinente să facă astfel.

În orice caz, este important de știut că asemenea articole cuprind o doză de exagerare, că ele reflectă bine prejudecăți și convingeri ale unor persoane care exclud opiniile altora, iar această situație nu poate decât să periclitizeze într-o societate democratică, să conducă la tensiuni sociale, la frustări și inhibiții.

Enunțat astfel firul logic al evenimentelor, fir logic întemeiat pe numeroase indicii apare evident că singura concluzie pertinentă este că interesele sociale protejate de autoritățile din Agatis, constau în aceea de a exclude posibilitatea oricărei entități aflate pe teritoriul său de a propaga în mod larg și extins alte teze istorice decât acelea potrivit cărora Cavalerii vechii Împărăției a Agathirsului ar fi trădat Împărăția, motiv pentru care aceasta s-a transformat într-o provincie a Regatului vecin.

Un asemenea scop urmărit de către Agatis nu poate fi unul necesar într-o societate democratică, deoarece adevărul ocrotit prin intermediul libertății de exprimare în sens larg și, specific prin forme de instruire, reprezintă o valoare socială iar nicidecum un pericol social. Interesele sociale de a proteja o anumită ideologie nu pot prima în fața libertății de exprimare și a cercetărilor științifice, chiar și atunci când diferitele produse științifice ar deranja anumite grupuri sociale sau comunități. Echilibrul nu trebuie realizat prin acțiuni discreționare ale statului de protejare a unor teze, ci prin toleranță, cooperare și respect reciproc.

Cu privire la acțiunea penală

10. La data de 9 septembrie 2007, la orele 14,30, într-un Campus al Asociației situat într-o localitate izolată din Munții Metamorf, a avut loc o **percheziție**, executată de către Ofițerul Public al Regiunii, împreună cu 20 de ofițeri de poliție aflați în subordinea sa. La data efectuării percheziției în Campus nu se desfășurau activități deosebite, chiar dacă doar cu 3 zile anterior datei de 9 septembrie fusese o întâlnire a Asociației. În orice caz, mai multe date factuale nu sunt cunoscute în cazul nostru și, oricum, așa cum se va observa, interesul organelor de stat era îndreptat înspre ridicarea unor obiecte mai degrabă decât de a surprinde vreo presupusă activitate infracțională în curs de desfășurare. (Para 18). Dealtfel, nici nu putea fi surprinsă vreo activitate flagrantă din moment ce percheziția a început la o oră jumătate de la momentul la care Ofițerii se prezentaseră la administrația campusului. Percheziția a durat 6 ore și 30 minute și a presupus în concret percheziționarea mai multor imobile care alcătuiau campusul.

Astfel cum se cunoaște, percheziția imobiliară prezintă un grad ridicat de intruziune în drepturile altor persoane, cum ar fi în cauza de față drepturile Asociației, a Birourilor de Avocatură și a membrilor, respectiv angajaților și colaboratorilor acestor persoane. Din aceste motive, în mod general este admis că autoritățile statului nu pot proceda la luarea unor astfel de măsuri decât în condiții precis delimitate și cu respectarea procedurilor prevăzute de lege. Mai mult, ori de câte ori măsura nu este generată în scopuri de sănătate publică, de prevenire a unor calamități naturale sau dezastre naturale, ori în timpul unui război, luarea unei atari măsuri

echivalează cu dispunerea unei măsuri penale, motiv pentru care legea trebuie să instituie garanțiile specifice pentru a înlătura abuzurile autorității și a conduce cu eficiență la stabilirea adevărului.

Ca urmare, pentru stabilirea adevărului în prezenta cauză este necesar să se cerceteze dacă ne găsim în prezența necesității unei acuzații în materie penală, dacă formulată o asemenea acuzație, aceasta s-a realizat cu respectarea formelor prevăzute de lege și cu respectarea garanțiilor drepturilor persoanelor vătămate prin luarea unor astfel de măsuri, precum și dacă odată dispuse măsurile rezultatele acestora au fost în mod just valorificate în cadrul unei proceduri judecătorești desfășurate în mod echitabil.

A. Circumstanțele de fapt și de drept în care a fost dispusă percheziția

Printre elementele principale care caracterizează emiterea unui act juridic, precum mandatul de percheziție, îl constituie *scopul emiterii sale*. În concret, potrivit legii de procedură penală din Agatis mandatele de percheziție se acordă atunci când există motive suficient de pertinente pentru a se crede că în imobilele supuse percheziționării există probe care ar conduce la descoperirea unor fapte penale, la descoperirea unor făptuitori, persoane căutate, sau servește la prevenirea comiterii unor infracțiuni (Para 19). Ca urmare, există 4 ipoteze de circumstanțiere a scopului, potrivit legii din Agatis, iar una dintre acestea trebuie să cuprindă și situația de față, pentru a fi îndeplinită condiția *prevederii de către lege*. În cauza Zelxa, scopul emiterii mandatului era de a descoperii infracțiuni săvârșite deja, potrivit susținerilor Ofițerului Public (R 40 Clarif.). Aceasta fiind ipoteza dată, este evident că acțiunea penală în cauză nu este marcată de efectuarea percheziției în campusul din Munții Metamorf, ci este marcată de momentul la care autoritățile competente din Agatis au avut bănuieli că s-a săvârșit o faptă penală. *Distincția dintre cele două momente*, cel al efectuării percheziției și cel al existenței convingerii autorităților de urmărire și cercetare penală că s-au petrecut infracțiuni este importantă pentru a evalua modul de conduită a autorităților publice cu privire la îndeplinirea obligațiilor lor pozitive care rezultă din textul Convenției în ceea ce privește acordarea de garanții adecvate unei proceduri penale celor bănuți de comiterea unor infracțiuni. În cauza de față, pentru a determina *nivelul de suspiciune* este necesar să se țină cont că deja în 2006, cu mai mult de 1 an anterior efectuării percheziției, Ofițerul Public intrase în posesia unor informații potrivit cărora unii membri ai Asociației ar fi săvârșit infracțiuni din categoria celor pentru care s-a dispus și percheziția (R 2 Clarif.). Fiind în discuție aceleași indicii care existau și la momentul cererii de înregistrare a Asociației drept Organizație, iar refuzul înregistrării echivalând în fapt cu o *reală acuzație în materie penală* este evident că *momentul de la care au funcționat suspiciuni de natură* să conducă la restrângerea unor drepturi și implicit la o acțiune a executivului opusă situației generate de o prezumție de nevinovăție, este momentul situat cel târziu în perioada prezentării de către Ofițerul Public a Raportului către Tribunalul Regional în scopul respingerii cererii de înregistrare a Asociației.

Mult mai sintetic abordat subiectul, faptul că prin decizia Tribunalului Regional sunt asumate acuzații în materie penală, se ajunge la consecința că de la acest moment cel mai târziu, autoritățile statului trebuie să acționeze pe de o parte *preventiv*, iar pe de altă parte să *informeze* pe cei vizați că există suspiciuni în privința lor, informare necesară ori de câte ori o persoană este acuzată penal. Absența informării reprezintă prin ea însăși o încălcare a exigențelor unui proces echitabil, care presupune ocrotirea dreptului la apărare, drept care este operativ încă de la momentul formulării unei acuzații. În cauză *informarea* respectivă, din punct

de vedere procedural, a fost efectuată abia la 25 noiembrie 2007, 33 de persoane fiind astfel anunțate că sunt puse sub acuzare pentru săvârșirea unor infracțiuni(Para 25).

O primă concluzie ce se desprinde în lumina celor de mai sus, cu privire la circumstanțele de drept și de fapt ale efectuării percheziției, constă în aceea că această percheziție s-a dispus în afara cadrului procesual penal care ar fi fost firesc într-un stat de drept obligat prin prisma Convenției, deoarece percheziția s-a dispus anterior formulării publice în condiții prevăzute de lege a unei acuzații penale. Din acest punct de vedere percheziția s-a dispus în mod abuziv.

Un alt aspect al scopului percheziției, privește *temeinicia* mandatului de percheziție în raport cu acest scop. Astfel, potrivit legii din Agatis, pentru a se asigura legalitatea și controlul împotriva eventualelor abuzuri din partea autorităților de cercetare penală, în urma efectuării percheziției se întocmește un proces verbal, care este supus avizării de către un judecător. Ori, *avizul judecătorului a fost unul negativ* tocmai pentru că din materialele prezentate de Ofițerul Public nu rezulta dincolo de orice dubiu rezonabil *necesitatea* percheziției (R 17 Clarif.). În plus, nu rezultă nici din *rezultatele percheziției* acest lucru, deoarece altfel, judecătorul care realiza un control *a posteriori* cu privire la legalitatea percheziției ar fi concluzionat asupra necesității acesteia prin prisma rezultatelor obținute. Ca urmare, emiterea mandatului de percheziție, nu doar că a fost ilegală ci a fost și netemeinică. Dealtfel, garanția prevăzută de lege constând în avizul unui judecător, teoretic, reprezintă unul dintre cele mai eficiente mecanisme de control al legalității, deoarece intervenind ulterior efectuării percheziției, judecătorul se pronunță asupra unor situații obiective, fără să-i fie puse la dispoziție, tocmai din acest motiv, *informații și acte premergătoare unei anchete*, acte care prin natura lor nu prezintă caracteristicile probelor, cum ar fi concludența. Pronunțându-se doar asupra a ceea ce este considerat concludent de către autoritățile de cercetare, legea asigură cadrul necesar pentru ca judecătorul să stabilească cu un grad ridicat de adevăr dacă percheziția a fost una regulată/legală și temeinică sau nu.

În al treilea rând, dacă analizăm această situație de emitere a mandatului de percheziție, în absența începerii urmăririi penale din punct de vedere procedural, vom observa că însuși motivul prevăzut de lege („pentru descoperirea unor infracțiuni săvârșite”) este un motiv netemeinic, deoarece în mod obișnuit percheziția se efectuează, atunci când urmărirea penală nu a fost începută, doar în cazul infracțiunilor flagrante, iar nu în alte situații, precum cea din cauză în care nu se pune problema vreunui flagrant. Altfel ar fi stat lucrurile dacă urmărirea penală era începută. Ca urmare, și din acest punct de vedere mandatul era ilegal, deoarece legea prezenta deficiențe sub acest aspect, formularea fiind mult prea largă astfel că permitea abuzuri, precum s-a întâmplat în situația de față.

În al patrulea rând, sub aspectul legalității mandatului de percheziție trebuie observate inclusiv condițiile de formă ale acestuia. Potrivit doctrinei și jurisprudenței, pentru a se evita abuzurile autorităților, mandatele care se emit trebuie să cuprindă atât motivele percheziției, precum și infracțiunile pentru care se acordă și, în fine, locația exactă care urmează să fie supusă percheziției, iar atunci când sunt mai multe imobile, trebuie fiecare redată în parte, pentru că numai astfel se poate aprecia riguros necesitatea unei măsuri represive prin ea însăși. Ori, alta este situația în cauză, unde mandatul de percheziție se acordă nedefinit, menționându-se doar o adresă(R 13 Clarif), cu toate că în acel campus există sedii a mai multor persoane juridice, sunt închiriate spații și se desfășoară variate activități. Consecințele sunt nedefinite dar determinabile, în timp ce rezultatele raportat la scopul declarat nu pot fi estimate în caz, deci nu există. Printre altele, întreaga clientelă a Biroului de avocatură și consultanță este

descoperită, divulgată și supusă imixtiunii statului prin ridicarea fișierelor, aparatului etc. Însă prejudiciile sunt mult mai mari. Dovezile și mărturiile istorice ale cavalerilor Agathirsului sunt ridicate și pierdute pentru totdeauna în „mâna obscură și înnegurată” a statului. În orice caz, regula preciziei mandatului, potrivit căreia acesta trebuie să menționeze exact imobilele vizate de măsura coercitivă a fost în mod evident încălcată. Cu toate acestea, o problemă s-ar putea ivi în legătură cu calitatea de victimă a Asociației datorită exercițiului abuziv al puterii publice prin efectuarea percheziției. Problema este generată prin aceea că reclamantii care se adresează Curții europene au în stăpânire efectivă, altfel spus în utilizare actuală, doar o parte a imobilelor din campus, în timp ce câteva spații sunt ocupate de birourile de avocatură. Această problemă însă, este una aparentă, deoarece indiferent de *titlul juridic* care stă la baza utilizării acelor spații de altă persoană juridică decât Asociația, efectuarea unei percheziții reprezintă în sine o măsură atât de puternică încât afectează însăși substanța dreptului de proprietate, astfel că ea rămâne o măsură care privește în mod direct atât pe posesor/detentor precar ori alt posibil utilizator sub orice titlu, cât și pe proprietarul spațiului, care în acest caz este Asociația. În plus, ar putea părea în parțial redundantă înaintarea unei plângeri la Curtea europeană de către aceleași persoane care constituie Asociația cât și biroul de avocatură. Ceea ce însă, este foarte important, constă în aceea că indiferent de titularul spațiilor, chestiune care ar privi doar stabilirea calității de victimă cu privire la un pretins drept profesional, totuși nelegalitatea percheziției persistă asupra tuturor celor vizați, întrucât caracterul general și imprecis privește deopotrivă atât Asociația cât și cabinetul de avocatură.

În al cincelea rând, mandatul nu este motivat corect, deoarece în timp ce Ofițerul Public a solicitat mandatul pe motiv că exista posibilitatea comiterii unor infracțiuni (R 2 Clarif), instanța de judecată în mod greșit a reținut și a motivat ca atare mandatul, că în imobilele cu pricina ar exista probe concludente care să conducă la descoperirea unor infracțiuni (R 40 Clarif), în acest ultim caz reieșind că ipoteza de la care se pornește este cea inițială: au fost săvârșite deja infracțiuni. Dar ce dovedesc toate aceste inconsecvențe? Faptul că în desfășurarea procedurii penale sunt neglijate principalele garanții juridice adecvate pentru respectarea drepturilor omului, printre care respectarea legalității.

Foarte important pentru aprecierea valorii mandatului de percheziție este să se răspundă la întrebarea de ce acesta, fără avizul pozitiv al judecătorului, nu poate fi utilizat, decât în situația unor infracțiuni contra statului și care este consecința acestei excepții. Explicația constă în aceea că se consideră că în absența unui aviz pozitiv, mandatul și rezultatele percheziției nu sunt concludente, astfel că acuzația penală trebuie să înceteze sau să fie refăcută, înainte de a se ajunge în fața instanței de fond, care în felul acesta este scutită de o aglomerare a cauzelor în mod justificat. Pe de altă parte, în acest fel se asigură garanții, pentru indivizii vizați, că nu sunt supuși unor proceduri publice înjositoare, în lipsa unor temeiuri pertinente și suficient de rezonabile. Întrucât se derogă de la regulă atunci când este vorba de infracțiuni contra statului, consecința este că procesul se desfășoară în fața instanței pornindu-se de la prezumția că rezultatele percheziției nu sunt concludente, ceea ce înseamnă că la nivel probațional acuzarea trebuie să aducă alte probe concludente. De aceea, în cauză se poate prefigura pe bază de prezumții soluția corectă în procesul desfășurat, în funcție după cum s-a administrat vreo altă probă concludentă în afara celor prezentate și rezultate din percheziție. O a doua consecință, constă în aceea că derogându-se de la regulă în cazul infracțiunilor contra statului, singurul remediu eficient împotriva abuzurilor și arbitrarului autorităților care au efectuat percheziția constă în stabilirea prin lege a unei căi de atac împotriva procesului verbal de percheziție,

deoarece numai astfel s-ar putea asigura egalitatea de arme și s-ar putea prezerva interesele și drepturile indivizilor. Ori, în cauză un asemenea remediu lipsește, aspect care de altfel este în esență invocat în petitul adresat Curții europene de către reclamantii-victime (Para 31 pct. 1).

În concluzie, statul Agatis trebuie să răspundă în fața jurisdicției CEDO pentru absența unei căi de atac împotriva procesului verbal de percheziție, prin prisma articolului 6, luat individual, fie coroborat cu articolul 13 din Convenția europeană, deoarece în cauza noastră, efectuarea unei percheziții în procedura stabilită în caz, presupune o ingerință puternică asupra elementelor care constituie viața privată a persoanelor, fie ele fizice sau juridice, precum și asupra dreptului de proprietate. Caracterul puternic intruziv al ingerinței este fundamentul principal al stabilirii unei căi de atac proprii și speciale față de diferitele măsuri dispuse de autorități investite cu atribuții de cercetare penală.

Faptul că reclamantii au posibilitatea să critice percheziția și, implicit, procesul verbal de percheziție cu prilejul „recursului” în procesul penal care privește stabilirea vinovăției sau nevinovăției acestora pentru săvârșirea diferitelor infracțiuni nu constituie un argument suficient pentru a se garanta **adecvat** protecția drepturilor garantate de Convenția europeană, pentru următoarele două motive principale:

a) procesul penal are ca obiect stabilirea răspunderii reclamantilor, iar nu anularea ori cenzura diferitelor acte procedurale încheiate în cursul anchetei penale desfășurate până la momentul trimerii în judecată a inculpaților; una dintre principalele consecințe ale acestei diferențieri constă în aceea că printr-o posibilă soluție pronunțată în procesul penal nu se poate stabili și repara prejudiciul cauzat reclamantilor;

b) la nivelul statelor membre ale Consiliului Europei există o practică generală în sensul stabilirii de către legislația națională a unor căi directe de contestare a acelor măsuri care presupun ingerințe imediate și puternice asupra drepturilor persoanelor, practici constând fie în stabilirea unor căi de contestare în cadrul unui sistem ierarhic a măsurilor dispuse de organele de cercetare și anchetă, fie prin stabilirea posibilității de contestare directă în fața unei instanțe de judecată.

11. La 20 noiembrie 2007 se realizează de către autoritățile statului, informarea cu privire la învinuirea ce li se aduce domnului Zelxa și a altor 32 de persoane din cadrul Asociației. Învinuirea constă în săvârșirea infracțiunilor de acțiuni subversive împotriva puterii de stat, fraudă economică și subminarea economiei naționale (Para 25). Acuzațiile sunt grave, iar ideea vreunui flagrant nu mai poate fi justificată, astfel că în ce ne privește apreciem că aceste acuzații puteau fi formulate și public mai detaliat, precizându-se cu exactitate în ce constau actele materiale prin care s-ar fi săvârșit respectivele infracțiuni. Este dreptul populației din Agatis să cunoască informațiile de interes public, îndeosebi când acestea vizează amenințări la adresa statului. În plus, este principala garanție că indivizii din Agatis nu reprezintă simple obiecte la îndemâna puterii de stat este **publicitatea**. Ori, în cauză nu există nici un fel de garanție împotriva unei astfel de judecăți puternic secretizate. Punerea sub acuzare s-a efectuat cu privire la 33 de persoane, în raport cu numărul mult mai mare de membri ai Asociației, care au fost prejudiciați prin efectuarea percheziției. Este acesta un echilibru echitabil între protecția intereselor publice și protecția intereselor private? Mai mult decât atât, aducerea formală la cunoștința inculpaților a învinuirii s-a realizat abia la data de 20 decembrie 2007 (Para 26). În fine, la aproximativ 2 luni și 5 zile mai târziu Tribunalul se pronunță, iar la 12 iunie 2008 Curtea Federală decide prin hotărâre definitivă și irevocabilă.

În ceea ce privește tipologia punerii sub acuzare, precum și temeinicia acuzării, trebuie să se observe puternica discrepanță dintre *natura probelor* utilizate în proces și *natura infracțiunii principale* pentru care sunt acuzați. În concret, se poate aprecia că probele ridicate nu puteau servi în vreun fel la săvârșirea unei acțiuni armate sau a unor acțiuni violente de natură să slăbească puterea de stat. Chiar și atunci când se ia în considerare varianta tentativei, probele ridicate nu pot fi concludente în acest sens. În plus, se pune întrebarea dacă un număr de 33 de persoane ar fi fost în stare să săvârșească o asemenea infracțiune. Adică, acțiunea pe care și-au propus-o ar fi fost de natură să conducă la slăbirea puterii de stat? Evidența unor acuzații largi și a unei vânători de vrăjitoare este pusă pe tapet numai dacă sunt observate toate circumstanțele de ansamblu, inclusiv faptul că într-un mod complet neîntemeiat sunt aduse învinuiri multiple, precum subminarea economiei naționale, fraudă economică. Toate acestea sunt menite să intimideze și să creeze confuzie inclusiv la nivelul opiniei publice cu privire la activitatea Asociației (R 4 Clarif.). Acest din urmă aspect este deosebit de important pentru evaluarea de ansamblu a manierei în care s-a desfășurat întreg procesul penal și a modului în care autoritățile percepeau activitățile Asociației. În cele din urmă, din perspectiva unei constatări de către Curte a încălcării, această manieră poate reprezenta unul dintre criteriile de determinare a întinderii prejudiciului moral cauzat reclamantilor. Astfel, se poate cu ușurință înțelege care este reacția unei persoane care este informată că a săvârșit 3 infracțiuni de mare importanță, dintre care două aduc atingere în mod direct siguranței statului. Cu toate acestea, în final condamnarea reține doar săvârșirea infracțiunii de tentativă de acțiuni subversive împotriva puterii de stat. (Para 28) Raportul dintre acuzele prezentate, acuze care jucau un rol important inclusiv la momentul dispunerii percheziției prin prisma justificării necesității acesteia, și condamnarea reținută în final apare drept unul disproportionat dacă se ține cont că acestei acțiuni penale îi erau alocate de foarte mulți ani efective umane importante, cum este cazul efectuării percheziției când participaseră 20 de polițiști alături de ofițerul public. O asemenea alocare de resurse în raport cu rezultatul obținut se transformă într-o puternică circumstanță de fapt care creionează într-adevăr tabloul unei hărțuiri administrative la care sunt supuși unii membri ai Asociației și Asociația în sine.

În mod distinct, trebuie să fie analizate în cadrul procesului penal mai multe aspecte, care reflectă că și la nivelul instanțelor de judecată din Agatis ne confruntăm cu unele defecțiuni, iar acestea creionează din nou un sistem public (de data aceasta cel al justiției) neechilibrat și neperformant. Iată spre exemplu, precaritatea justiției se poate demonstra incidental în cauză prin *absența pronunțării de către instanța de judecată asupra răspunderii în cazul uneia dintre persoane*. În acest sens, se poate observa că într-o primă etapă a procesului, sunt puse sub acuzare 33 de persoane (Para 25 și 26), în timp ce prin hotărârea Tribunalului din 25 februarie 2008 se tranșează soarta doar cu privire la 32 dintre acestea (27 achitate; Zelxa și 4 persoane condamnate = 32) (Para 27). Ce s-a întâmplat cu una dintre aceste persoane? Este adevărat că acest aspect ar putea fi doar speculat atât timp cât l-am privi singular, însă statul este obligat să prezinte Curții europene date cu privire la întreaga situație de fapt ce caracterizează procesul desfășurat.

Un alt exemplu, de data aceasta cert, privește **caracterul inhibitor al procedurii penale de recurs**, context în care se ridică problema eficienței reale a acesteia și, implicit a respectării garanțiilor statuate de articolul 13 din Convenția europeană. Astfel, din studiul paragrafelor 27-29 din cauză, rezultă că în Agatis nu este aplicabil principiul specific de drept procesual penal *Non reformatio in peius*. Reclamantii sunt cei care au formulat recurs, iar situația lor s-a agravat

în propria cale de recurs, prin aceea că, Curtea Federală de Justiție hotărăște o pedeapsă care nu fusese dispusă de Tribunal: interdicția condamnaților de a părăsi localitatea. Această pedeapsă are o dublă semnificație: pe de o parte, duce la concluzia că reclamantii au fost condamnați la închisoare cu suspendarea executării, iar pe de altă parte că situația lor s-a agravat din acest punct de vedere în calea de recurs. O asemenea situație însă este de natură a descuraja pe cei care ar dori să utilizeze calea recursului, îndeosebi atunci când condamnarea nu este cu executarea pedepsei închisorii. Din acest punct de vedere, se ridică întrebarea în ce măsură este eficient garantat în Agatis dreptul la un recurs.

Un aspect distinct privind inechitatea procedurii penale, constă în aceea că în soluționarea recursului **Curtea Federală de Justiție nu se pronunță asupra unuia dintre motivele de recurs** ale inculpaților (Para 28 și R 36 Clarif.), aspect care echivalează cu o defectuoasă administrare a actului de justiție și, mai ales, lăsând deschisă problema concretă a cazului: imposibilitatea de a cenzura procesul verbal. Ori, aspectul este foarte important atât pentru a se stabili *utilitatea cererii* adresate Curții, cât și pentru a se stabili drepturile încălcate și sfera acestora, precum și rolul unei hotărâri CEDO după pronunțare pentru utilizarea unei proceduri speciale de revizuire.

Nu în ultimul rând, legat de procesul penal, fără a se aduce atingere competențelor statului Agatis, poate fi evaluat în general **raportul de proporționalitate dintre cauzele care au generat ingerințele statului și măsurile luate de către acesta**. Un asemenea raport trebuie să țină cont de infracțiunea reținută prin hotărârea de condamnare, constând infracțiunea de tentativă la acțiuni subversive împotriva puterii de stat, pe de o parte, și măsurile dispuse: condamnarea la 4 ani de închisoare, amendă penală 69.000 Euro, interzicerea drepturilor electorale în mod automat, interdicția de a părăsi localitatea. Apreciind că în final s-a reținut doar infracțiunea de tentativă, se pune întrebarea dacă era necesară și interdicția drepturilor electorale și aceea de a părăsi localitatea? În sistemul din Agatis, o pedeapsă de genul interdicției de a părăsi localitatea are un evident caracter disproporționat întrucât nu apare ca fiind necesară: dreptul la liberă circulație este un drept fundamental, iar suprimarea echivalează cu o restrângere a libertății și cu o gravă atingere adusă vieții private a unui individ. Însă interdicția se transformă într-o circumstanță a tabloului general, deoarece prin suprimarea acestui drept, respectivii membri nu vor putea a mai desfășura activități culturale în întreaga țară și, astfel, scopul public ilegitim și ilegal al statului Agatis este atins. *Disproporția* însă devine vădită și în cazul amenzii penale de 69.000 Euro, atâta vreme cât o asemenea amendă apare complet exagerată pentru orice persoană cu venituri bune, însă nu extraordinare. Amendă este aplicată individual, ceea ce înseamnă că diferite speculații de genul că Asociația ar putea oferi fondurile necesare achitării unei asemenea taxe, apar nedemocratice și nepotrivite. În contextul unei astfel de amenzi, persoana condamnată, atâta vreme cât este un simplu salariat, devine lipsită de perspectiva unui trai decent pe parcursul întregii sale vieți, deoarece va fi nevoită periodic să achite „rate” la această amendă. În concluzie, analizând firesc raportul de proporționalitate, se poate observa un dezechilibru substanțial dintre cauzele care au generat restrângerea drepturilor reclamantilor și măsurile aplicate. Totodată, *natura măsurilor aplicate* (precum interdicția părăsirii localității, în condițiile în care procesul penal este deja finalizat) evidențiază și neîndeplinirea condiției generale ca *măsura să fie necesară într-o societate democratică*.

Cu privire la acțiunile în despăgubiri

12. Acțiunile în despăgubiri trebuie analizate prin *prisma efectelor acestora asupra celorlalte acțiuni*, precum și, individual, prin *prisma protecției și garantării unor drepturi de către Convenție*, precum dreptul la respectarea proprietății și dreptul la viață privată.

A. În ce privește **legătura acțiunilor în despăgubiri cu celelalte proceduri din cauză**, trebuie să se observe că acestea prezintă un elemente comune: cadrul faptic care generează acțiunile în despăgubiri este același cu cadrul faptic care se conturează în contextul desfășurării acțiunii de constituire în Organizație, precum și a desfășurării percheziției și procesului penal. Acestora li se adaugă doar circumstanțial elemente exterioare, precum publicațiile massmediei privind acțiunile Asociației și documentele și corespondența membrilor Asociației. Aceste din urmă elemente însă fac dovada împlinirii riscului vătămării complete a drepturilor reclamantilor creat prin acțiunile abuzive ale statului. Ele creionează astfel dimensiunea vătămării cauzate de autorități.

Deși nu se cunoaște exact când anume au fost în concret promovate cele două acțiuni în despăgubire, se cunoaște cu exactitate că la 20 octombrie 2007 acțiunea prin care Asociația solicita să se constate încălcarea dreptului la asociere și a dreptului la corespondență a fost respinsă în primă instanță (Para 24). O asemenea acțiune, putea și era privită de către Asociație și membrii acesteia, ca un **remediu național** pentru faptul că cererea de înregistrare a Asociației drept Organizație fusese respinsă, iar pentru apărarea dreptului Asociației exista o singură cale de contestare. Totuși, utilizarea acestei căi de remediu național de către reclamantii avea de la început puține șanse de a se materializa într-un rezultat pozitiv pentru aceștia, deoarece punea în discuție aspecte de legalitate a unor măsuri dispuse în cadrul unor proceduri speciale distincte, astfel că în principiu instanța s-ar fi ferit să cerceteze ceea ce revenea obișnuit altor instanțe, care în cauză în mod cert nu s-au pronunțat. Aspectul reiese explicit din motivarea dată de către *aceeași* instanță când a judecat acțiunea privind restituirea bunurilor ridicate de către autorități în timpul percheziției. Această instanță motivează că nu poate verifica legalitatea măsurii de reținere a bunurilor Asociației deoarece aceasta urmează să fie efectuată de către instanța de judecată în cadrul judecării procesului penal în cadrul căruia a fost dispusă efectuarea percheziției. Ori, în aceste condiții, se dovedește dincolo de orice dubiu că nu exista nici o cale de contestare eficientă a măsurii de putere publică prin care se limitau drepturile persoanelor (fie dreptul de proprietate fie dreptul la viață privată).

Ceea ce este important din legătura acțiunilor în despăgubiri cu celelalte proceduri constă în aceea că utilizate cu bună credință și în cadrul unei perioade relativ scurte din momentul vătămării drepturilor ori cunoașterii acestei vătămări (într-o perioadă de 1 an de zile), **termenul de 6 luni** în care victimele trebuie să se adreseze Curții Europene a Drepturilor Omului, curge de la momentul **30 aprilie 2008**, când Curtea Federală s-a pronunțat definitiv în ambele cauze (R 33 Clarif).

B. De asemenea, evaluarea acțiunilor în despăgubiri prezintă importanță sub aspectul procedurii inechitabile aplicabile, a temeiniciei hotărârii și a întinderii vătămărilor.

Astfel cum spuneam este important de reținut că instanța care soluționează prima acțiune în despăgubiri și care vizează atât dreptul de asociere cât și acela al vieții private, arată că nu se poate reclamantul nu a făcut dovada că Serviciul de Securitate a Federației i-a cauzat un prejudiciu ori a prejudiciat asociația (Para 24). În primul rând, o asemenea motivare este de

neacceptat prin prisma jurisprudenței Curții europene, atâta vreme cât pornim de la constatarea că în urma percheziției bunurile ridicate, în special manuscrise, documente și cărți de istorie precum și calculatorul domnului Zelxa, se aflau în stăpânirea și sub *controlul total* al autorităților publice(Para 20). Ori, constatarea existenței unui asemenea control, are ca efect, potrivit jurisprudenței Curții, ***trecerea sarcinii probei către stat***, acesta fiind obligat să facă dovada *chiar a unei fapte negative*, anume că informațiile publicate de către o televiziune comercială din Agatis (Para 22) nu provin de la Serviciul de Securitate a Federației ori de la Ofițerul Public. Astfel, concepția de la care se pornește este că atât timp cât anumite obiecte sau persoane se află sub controlul inchizitoriu al autorităților etatice, potențiala victimă se găsește în imposibilitatea de a-și prezerva anumite probe, astfel că statul este cel obligat să-și ia măsuri pentru a dovedi absolut toate faptele petrecute sub controlul său. În al doilea rând, este important de reținut că obligația de a ocroti viața privată a persoanelor, impune statului obligații concrete nu doar atunci când vătămarea a fost cauzată prin amestecul autorităților publice ci și atunci când aceasta a fost cauzată între particulari. Ori, fapta există în cauză, dezvăluirile prin televiziune fiind certe(Para 22), astfel că urma ca *statul să desfășoare o anchetă efectivă* care să conducă la identificarea celor care au generat publicarea respectivelor documente. Numai în condițiile unei astfel de anchete efective se putea afirma că protecția asigurată de stat persoanelor îndeplinește exigențele impuse de articolul 8 al Convenției europene.

În al treilea rând, trebuie să se observe că în ceea ce privește temeinicia acțiunii în despăgubiri privind bunurile reținute în urma percheziției, instanța civilă motivează respingerea acțiunii sub pretextul că aprecierea legalității reținerii este de competența instanței penale (Para 24), în timp ce instanța penală, cu toate că reclamanții îi cer în recurs să se pronunțe asupra legalității percheziției (Para 28), aceasta nu se pronunță asupra acestui motiv (R 36 Clarif.). Ori, evaluând de ansamblu toate aceste aspecte, rezultă vădit că este accesul la justiție cu privire la apărarea drepturilor persoanelor în situații de acest gen este inexistent, aspect care este întărit și de lipsa previzibilității legii în Agatis, legea care generic consacră obligația autorului unei pagube de a o repara (R 22 Clarif.).

În al patrulea rând, referitor la temeinicia primei hotărâri a acțiunii în despăgubiri, trebuie să se observe că majoritatea convorbirilor și corespondenței interceptate de către Serviciile de informații datează dinainte de a se dispune o procedură penală împotriva persoanelor vizate în caz, iar numărul acestora este imens(R14 Clarif). Nu se poate susține în vreun fel legalitatea deoarece Legea din Agatis este lipsită de previzibilitate și nu a existat nici un document de autorizare care să poată fi supus vreunui control jurisdicționalizat. În aceste condiții, refuzul instanței de a se pronunța în concret asupra conținutului documentelor, pentru a determina realitatea încălcărilor drepturilor reclamanților și a întinderii vătămării reprezintă o dovadă a *denegării de justiție*.

Cu privire la relevanța hotărârii Curții europene pentru victime

Există două aspecte principale importante atunci când se apreciază relevanța hotărârii CEDO: pe de o parte, stabilirea despăgubirilor pentru repararea pagubei morale și eventuala fixare a unui termen de către Curte până la care autoritățile agatiseene să restituie reclamanților bunurile ridicate în timpul percheziției, iar pe de altă parte pentru a putea utiliza după obținerea unei hotărâri favorabile calea specială a revizuirii inclusiv împotriva hotărârilor de condamnare a

domnului Zelxa și a celorlalte persoane(R 7 Clarif). O asemenea hotărâre ar fi utilă și Asociației pentru reînnoirea cererii de înregistrare drept Organizație.